

13.3.2013

Outokumpu Stainless Oy
Terästie
95490 Tornio

Viite: Arviointiohjelma saapunut 16.11.2012

OUTOKUMPU STAINLESS OY, LNG-TERMINAALI, TORNIO, YMPÄRISTÖ- VAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMA

Outokumpu Stainless Oy on toimittanut Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (jäljempänä Lapin ELY-keskus, ELY-keskus) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain, YVA-lain (468/1994 + muutokset) tarkoittaman ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma, YVA-ohjelma), joka koskee LNG-terminaalia Tornion kaupungissa. Tällöin käynnistyi virallisesti tämän hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely.

Tämä lausunto on YVA-lain 9 §:n tarkoittama yhteysviranomaisen lausunto LNG-terminaalia koskevasta YVA-ohjelmasta. Lausunnossa esitellään LNG-terminaali ja arviointiohjelma pääpiirteissään, ohjelmasta annettujen lausuntojen ja mielipiteiden keskeiset kohdat sekä yhteysviranomaisen näkemykset arviointiohjelmasta ja YVA-menettelystä.

Lapin ELY-keskus toimii arviointimenettelyssä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisena yhteysviranomaisena.

1. HANKETIEDOT JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

Hankkeen nimi

Outokumpu Stainless Oy:n LNG-terminaali

Hankkeesta vastaava

Outokumpu Stainless Oy
Terästie
95490 Tornio

Yhteyshenkilö: YVA-yhteyshenkilö, Juha Kekäläinen
puh. 040 8411 591
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@outokumpu.fi

Hankkeesta vastaavan käyttämä konsultti

Sito Oy
Tietäjätie 14
02130 Espoo

Yhteyshenkilö: projektipäällikkö, Merilin Pienimäki
puh. 020 747 6000
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@sito.fi

Yhteysviranomainen

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Hallituskatu 3 B
96100 Rovaniemi

Yhteyshenkilö: ylitarkastaja, Juha-Pekka Hämäläinen
puh. 0295 037 332
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA-menettely)

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994, muutettu 458/2006) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumisen mahdollisuuksia.

LNG-terminaalin ympäristövaikutusten arviointimenettely perustuu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun valtioneuvoston asetukseen (YVAA 713/2006). YVAA 6 §:n kohdan 8 d mukaan öljyn, petrokemian tuotteiden tai kemiallisten tuotteiden varastoihin, joissa näiden aineiden varastosäiliöiden tilavuus on yhteensä vähintään 50 000 kuutiometriä on sovellettava ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely on kaksivaiheinen menettely. Ensimmäinen vaihe on arviointiohjelma (YVA-ohjelma), joka on hankkeesta vastaavan suunnitelma siitä, miten arviointi tullaan suorittamaan. Yhteysviranomaisen lausunnossa arviointiohjelmasta pyritään mm. ohjaamaan käynnistynyttä YVA-menettelyä sekä tarkastellaan arviointiohjelman asianmukaisuutta ja riittävyttä sekä otetaan kantaa menettelyjen yhteensovittamiseen.

Toisessa vaiheessa hankkeesta vastaava tekee arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella tarvittavat selvitykset ja arvioinnit hankkeen vaikutuksista ja laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus). Yhteysviranomainen antaa lausun-

tonsa myös arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä. YVA-menettely päättyy yhteysviranomaisen antamaan lausuntoon.

Viranomaisilla ja niillä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, sekä yhteisöillä ja säätiöillä, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea, on mahdollisuus antaa lausuntonsa ja esittää mielipiteensä sekä YVA-ohjelmasta että YVA-selostuksesta.

Hankkeen toteuttamista varten tarvittaviin lupahakemuksiin liitetään ympäristövaikutusten arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto. Lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

Hanke

Tornion Röyttän satamaan kaavailtuun LNG-terminaaliin on suunniteltu rakennettavaksi LNG-laivojen vastaanotto-, purku- ja täyttöasemat, nestemäisen maakaasun höyrytyslaitteistot ja yhdestä kahteen tilavuudeltaan 70 000 kuutiometrin varastosäiliötä. Kaasun jakelua varten Röyttän teollisuusalueelle rakennetaan putkisto ja autolastaustermiinali LNG-säiliöautoille. Putkistoa myöten LNG johdetaan terästehtaan käyttökohteisiin. Tornion LNG kuljetetaan lastaustermiinalista säiliöautoilla tai junilla Pohjois-Suomen ja Pohjois-Ruotsin asiakastermiinaleihin ja kulkukohteisiin. Hankkeeseen kuuluu Tornion Voima Oy:n uusi suunniteltu LNG-kaasua käyttävä voimalaitos, joka tulee sijaitsemaan Röyttän teollisuusalueella LNG-terminaalin tai Tornion Voiman nykyisen voimalaitoksen yhteydessä. Hankkeeseen kuuluu myös vesistöäyttyjä ja ruoppauksia satama-alueella.

Tarkasteltavat vaihtoehdot

Vaihtoehto 1 (VE 1): Röyttän satamaan rakennetaan LNG-terminaali, vetoisuudeltaan 70 000 kuutiometriä oleva säiliö, säiliöautojen lastausalue, nestemäisen maakaasun höyrytyslaitteisto ja Tornion Voima Oy:n uusi LNG-kaasua käyttävä voimala (sijoitusvaihtoehdot 1 ja 2). LNG:n vuosittainen käyttö on enimmillään 540 000 kuutiometriä.

Vaihtoehto 2 (VE 2): Röyttän satamaan rakennetaan LNG-terminaali, kaksi vetoisuudeltaan 70 000 kuutiometriä olevaa säiliötä, säiliöautojen lastausalue, nestemäisen maakaasun höyrytyslaitteisto ja Tornion Voima Oy:n uusi LNG-kaasua käyttävä voimala (sijoitusvaihtoehdot 1 ja 2). LNG:n vuosittainen käyttö on enimmillään 800 000 kuutiometriä.

Nollavaihtoehto (VE 0): Hanketta ei toteuteta. Vastaava energia tuotetaan nykyisellä tavalla propaanilla jatkossakin. Tornion Voima Oy:n uutta LNG-kaasua käyttävää voimalaa ei toteuteta.

Asiaan liittyvät muut hankkeet ja suunnitelmat

Hankkeen yhteydessä on tuotu esille, että Tornion Röyttän satamaan johtavaa väylää joudutaan alustavien laskelmien mukaan leventämään LNG-aluksille. Väylän mahdollinen ruoppaustarve tullaan selvittämään hankkeen edetessä, mutta tässä YVA-menettelyssä hanketta ei tarkemmin käsitellä, vaan tarvittaessa väylän osalta viedään läpi itsenäinen YVA-menettely, jonka hankkeesta vastaavana toimisi Liikennevirasto, joka vastaa väylän kehittämisestä.

Hankkeen edellyttämät luvat

LNG-terminaalin hankevaihtoehdot VE1 ja VE2 vaativat ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan. Itse LNG-terminaalin ympäristöluvan tarve tulee ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n kohdasta 5 a, jonka mukaan polttonesteiden tai vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto, jossa voidaan varastoida tällaista kemikaalia vähintään 100 m³ tarvitsee ympäristöluvan. LNG-terminaalin sijaintipaikkana on Röyttän satama, jolla on jo olemassa oleva ympäristölupa, jolloin kyseessä on myös satamatoiminnan olennainen muutos, joten myös tätä kautta päädyttäisiin vähintään sataman ympäristöluvan uusimiseen. Lisäksi suunniteltu voimalaitos tarvitsee ympäristöluvan ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n kohdan 3 b perusteella, minkä mukaan kaasua käyttävä voimalaitos, kattilalaitos tai muu laitos, joiden polttoaineteho on yli 5 megawattia tarvitsee ympäristöluvan. Hankkeessa esitettyjen toimintojen osalta ympäristölupaviranomainen on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

Ruoppaukset, vesialueiden täytöt ja mahdolliset läjittämiset vesialueille tarvitsevat vesilain (587/2011) mukaisen luvan. Vesiluvan lupaviranomaisena on Pohjois-Suomen aluehallintovirasto. Väylää koskevat ruoppaustyöt edellyttävät myös Liikenneviraston lupaa.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) ja -asetuksessa (895/1999) säädetään rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvista. Luvat myöntää Tornion kaupunki.

Kemikaaliturvallisuuslaissa (KemTL, 390/2005), asetuksessa vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (855/2012) ja asetuksessa vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista (856/2012) säädetään vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä, varastoinnista, siirrosta ja säilytyksestä sekä näiden valvonnasta. Vaarallisten kemikaalien laajamittainen teollinen käsittely ja varastointi edellyttävät Tukesin lupaa (KemTL 23 §).

Maakaasunasetuksessa (551/2009) säädetään maakaasun varastoinnista ja teknisestä käytöstä sekä maakaasun siirtoon, jakeluun, käyttöön ja ajoneuvojen tankkaukseen tarkoitetuista putkistoista ja laitteistoista. Asetuksen luvussa 2 on tuotu esille tarvittavat maakaasun varastointia

ja putkistoa koskevat kyseisen asetuksen velvoittamat luvat, joissa lupaviranomaisena toimii Tukes tai asianmukainen tarkastuslaitos.

LNG-laitoksilta edellytettävät turvallisuusasiakirjat ovat sisäinen pelastussuunnitelma, toimintaperiaatekäsikirja ja turvallisuus selvitys, jotka hankkeesta vastaava laatii. Turvallisuus selvitys lähetetään Tukesille. Pelastuslaitoksen on laadittava ulkoinen pelastussuunnitelma yhdessä toiminnanharjoittajan kanssa.

ATEX-lakia (räjähdysvaarallisia tiloja ja tiloissa käytettäviä laitteita koskeva lainsäädäntö) ja -asetusta sovelletaan työturvallisuuteen ja yleiseen turvallisuuteen liittyvään räjähdyskelpoisten ilmaseosten aiheuttaman vaaran torjuntaan. Työnantajan on laadittava työturvallisuuslaissa (738/2002) ja asetuksessa tarkoitettu ATEX-selvitys räjähdysvaarallisista tiloista.

Merenkulun ympäristönsuojelulaissa (1672/2009) ja -asetuksessa (76/2010) säädetään aluksen jätehuoltosuunnitelmasta, laiturissa olevasta aluksesta, sataman jätehuoltosuunnitelmasta ja sataman pitäjistä sekä erilaisista valmiussuunnitelmista ja todistuksista. LNG-aluksiin sovelletaan myös lakia aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä (1686/2009). Laissa (1686/2009) säädetään mm. aluksen teknisistä turvallisuusvaatimuksista.

Sataman edustan mahdollisista väylämuutoksista on tehtävä hyväksyttävä väyläesitys Liikenneviraston Meriväylät -yksikölle, jonka pohjalta se vahvistaa väylämuutokset väyläpäätöksellä.

Suomen maa- ja merialueilla on noudatettava vaarallisten aineiden kuljetussäännöksiä, jotka on annettu laissa vaarallisten aineiden kuljetuksesta (719/94). LNG-aluksilla on myös luotsauslain (940/2003) mukainen luotsinkäyttövelvollisuus.

Hankealue sijaitsee noin 19 kilometrin etäisyydellä Kemi-Tornion lentoasemasta, joten riippuen LNG-terminaalin ja voimalaitoksen rakennusten ja rakenteiden korkeuksista voi hanke edellyttää ilmailulain (1194/2009) 165 §:n mukaista lentoestelupaa, jonka myöntää Liikenteen turvallisuusvirasto. Hakemukseen tulee liittää asianomaisen ilmailukennepalvelujen tarjoajan antama lausunto.

Polttoaineiden polttoon laitoksissa, joiden nimellinen kokonaislämpöteho on yli 20 MW sovelletaan päästökauppalakia (311/2011). Hankkeesta vastaavan tuleekin selvittää onko voimalaitokselle haettava kasvihuonekaasujen päästölupa päästökauppaviranomaiselta (energiamarkkinavirasto) sekä päästöoikeuksia työ- ja elinkeinoministeriölle osoitetulla hakemuksella.

2. ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN, KUULEMINEN JA OSALLISTUMINEN

Outokumpu Stainless Oy on toimittanut 16.11.2012 Outokumpu Stainless Oy:n LNG-terminaalia koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman Lapin ELY-keskukselle.

LNG-terminaalia koskeva ympäristövaikutusten arviointiohjelma ja sitä koskeva kuulutus on asetettu virallisesti nähtäville Tornion kaupunginkanslian kirjaamossa ja Lapin ELY-keskuksessa 11.12.2012 alkaen koko arviointimenettelyn ajaksi. Arviointiohjelmaa koskeva kuulutus on julkaistu Pohjolan Sanomat -nimisessä lehdessä 11.12.2012 ja Lounais-Lappi -nimisessä lehdessä 13.12.2012. Virallinen nähtävilläoloaika oli 11.12.2012 - 11.2.2013, jonka aikana lausunnot ja mielipiteet tuli toimittaa ELY-keskukseen.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua myös Tornion kaupunginkirjastossa, sekä internetissä www.ely-keskus.fi/lappi/yva hakupolkuna Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi YVA ja SOVA > Vireillä olevat YVA-menettelyt > Energian ja aineiden siirto sekä varastointi > LNG-terminaali, Outokumpu Stainless Oy, Tornio.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt lausuntoa arviointiohjelmasta Tornion kaupunginhallitukselta; kaupungin ympäristönsuojelu-, terveydensuojelu-, sosiaali- ja maankäyttöasioita käsittelevältä lautakunnalta tai viranhaltijalta; Tornion, Keminmaan ja Tervolan ympäristöpalveluilta, Tornion kaupungilta, Lapin liitolta, Liikenteen turvallisuusvirasto Trafilta, Merenkulun pohjoinen valvonta Trafilta, Liikennevirastolta, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta, Finnpiilot Pilotage Oy:ltä, Huoltovarmuuskeskukselta, Länsi-Suomen merivartioston esikunnalta, Energiamarkkinavirastolta, Fingridiltä, Lapin pelastuslaitokselta, Tornionlaakson maakuntamuseolta, Museovirastolta, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselta, Lapin aluehallintovirastolta, Suomalais-ruotsalaiselta rajajokikomissiolta, Finavia Oyj:ltä, Lapin luonnonsuojelupiiriltä, Tornion luonnonsuojeluyhdistykseltä ja Pirkkiön kalastuskunnalta.

Koska hankkeella on mahdollisesti myös Ruotsin puolelle aiheutuvia vaikutuksia, sovelletaan hankkeeseen valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevaa yleissopimusta eli ns. Espoon sopimusta, jonka perusteella ruotsalaisilla on mahdollisuus esittää mielipiteitä ennen kaikkea niiltä osin, kun ympäristövaikutusten voidaan katsoa koskevan Ruotsia. Lapin ELY-keskus on toimittanut arviointiohjelman 4.12.2012 ympäristöministeriölle, joka on toimittanut arviointiohjelman Ruotsin asiasta vastaavalle ympäristöviranomaiselle (Naturvårdsverket) 5.12.2012. Ruotsalaisille varataan näin ollen mahdollisuus osallistua arviointimenettelyyn sekä antaa lausuntoja ja mielipiteitä arviointiohjelmasta. Naturvårdsverket on ilmoittanut 13.2.2013 päivätyssä lausunnossaan, että Ruotsi haluaa osallistua LNG-terminaalihankkeen YVA-menettelyyn ja samalla toimittanut lausunnot arviointiohjelmasta seu-

raavilta tahoilta: Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Kustbevakningen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Sjöfartsverket, Trafikverket, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Finsk-svenska Gränsälvscommissionen, Haparanda stad ja Energigas Sverige.

Yleisötilaisuus

Hankkeesta on järjestetty yleisötilaisuus 17.12.2012 Aineen taidemuseon auditoriossa Torniossa. Yleisötilaisuudesta ilmoitettiin kuulutuksessa. Tilaisuuteen osallistui viisi henkilöä sekä hankkeesta vastaavan, konsultin ja yhteysviranomaisen puolelta yhteensä 8 henkilöä. Lisäksi tilaisuudessa oli järjestetty tulkkaus ruotsinkielellä. Tilaisuudesta kirjoitettiin myös muistio konsultin toimesta, joka on saatavana mm. Lapin ELY-keskuksesta.

Yleisötilaisuudessa annettuja mielipiteitä

Yleisötilaisuudessa esitettiin mielipiteitä ja kysymyksiä lähinnä seuraavista asioista:

- tehtävät ruoppaukset ja niiden vaikutukset
- laivaliikenteen kasvu ja turvallisuus
- melu- ja maisemavaikutukset
- kokemukset vastaavanlaisista terminaaleista
- ilmaan johdettavien päästöjen väheneminen

3. YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle yhteensä 25 lausuntoa ja yksi mielipide. Kopiot lausunnoista ja mielipiteestä on toimitettu sähköisesti niiden saavuttua hankkeesta vastaavalle sekä kirjallisesti yhteysviranomaisen lausunnon yhteydessä 13.3.2013. Alkuperäiset lausunnot ja mielipide säilytetään ELY-keskuksessa, mutta kaikki lausunnot sekä mielipide esitetään kokonaisuudessaan tämän lausunnon liitteenä. Alla on esitetty yhteenveto annetuista lausunnoista ja mielipiteestä.

Hanke

Lausuntojen perusteella LNG-terminaalien rakentaminen Tornion Röntään on nähty erittäin myönteisenä investointina, jolla toteutuessaan olisi monia positiivisia vaikutuksia vaikutusalueellaan. Toteutuessaan hanke lisäisi Perämeren alueen energiavalikoimaa ja auttaisi uusien maakaasun käyttökohteiden syntymistä alueelle, joka ei ole maakaasun siirtoverkon ja siihen kytkettyjen maakaasun jakeluverkkojen piirissä. Mer-

kittävän maakaasun alueellisen käyttökohteen syntyminen eri jakelumahdollisuuksin antaisikin hyvän lähtökohdan itse maakaasujärjestelmän alueelliselle kehittämiselle ja edesauttaisi alueen työllisyyttä sekä parantaisi alueella toimivien kaasua käyttävien teollisuuslaitosten toimintaedellytyksiä.

Rikkidirektiivi

Tuotiin esille, että nesteytetyn maakaasun käyttö laivojen polttoaineena on hyvä keino täyttää Itämeren aluetta koskevat tiukentuvat rikkienormit. Hanke edistäisikin nesteytetyn maakaasun saatavuutta ja toimitusmahdollisuuksia laivaliikenteen käyttöön.

Vaikutukset vesistöön ja vesiekosysteemiin

Vesistövaikutusten osalta muistutettiin, että vesistövaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös mahdolliset valtakunnan rajat ylittävät vaikutukset. Tuotiin esille, että Pohjanlahti on murtovesialuetta ja tämän erityispiirteet olisikin pitänyt tuoda paremmin esille. Lisäksi todettiin, että arviointiohjelmassa ei ole arvioitu mahdollisten tulokaslajien mukanaan tuomaa riskiä.

Kalastovaikutukset

Tuotiin vahvasti esille, että arviointiohjelmassa ei ole otettu riittävällä tavalla huomioon hankkeen rakennusaikaisia vaikutuksia Tornionjoen lohi-, meritaimen- eikä vaellussiikakantaan. Todettiin, että ohjelmassa ei ole mainittu kalastoon rakennusaikana mahdollisesti kohdistuvia vaikutuksia eikä sitä, miten vaikutuksia tulisi tutkia ja miten mahdollisia ongelmia voisi välttää. Arviointiohjelman puutteiden todettiin olevan tältä osin vakavia, koska toimitaan Itämeren merkittävimmän luonnonlohjoen suulla. Minimissään arviointiohjelmassa pitäisi vaelluskaloihin liittyvät asiat tuoda esille, vaikkei rakennustöillä katsottaisi kaloihin ja kalastukseen olennaisia vaikutuksia olevankaan. Myös valmius rakennustöiden jälkeiseen seurantaan tulee mainita, koska kyse on jokisuun ympäristön pysyvästä muutoksesta.

Asian osalta huomautettiin, että Röyttän alueelle on suunniteltu laajaa tuulivoimapuistoa. Sen yhteydessä tehtyjä ympäristöselvityksiä ja mahdollisia seurantoja pitäisi hyödyntää paremmin myös suunnitteilla olevan hankkeen osalta.

Ruoppaukset ja sedimenttinäytteenotto

Täsmennettiin, että vaikutusarvioinnissa tulee erityisesti huomioida ruoppausmassojen määrä ja laatu sekä ruoppaustekniikka ja -ajankohdat. Erityistä huomiota on syytä kiinnittää ruoppauksen ja rakentamisen yhteydessä vesialueelle kohdistuvien haitallisten vaikutusten ja häiriöiden ennalta ehkäisyyn ja lieventämiseen. Erityisesti näiden töiden ajankohdalla on merkitystä vaikutusten kannalta. Lisäksi tuotiin esille,

että ruoppauksen vaikutuksia pitäisi tarkastella nyt esitettyä laajemmalla alueella huomioiden mm. tuulet ja virtaukset. Rajaksi esitettiin vähintään 5 kilometriä. Esitettiin, että hankkeen ja Tornionjoen tulvasuojeluhankkeiden ruoppaukset koordinoitaisiin yhtä aikaa tapahtuviksi. Todettiin, että YVA-selostuksessa on syytä esittää sedimenttinäytteenotto ja analyysit sekä arviot sedimenttien laadusta (erityisesti raskasmetallien osalta) ja samentumisen vaikutuksista. Lisäksi kysyttiin, että onko satama-alueen ja väylän kunnossapidon osalta tarvetta jatkuviin ruoppauksiin alueen maankohoamisen johdosta.

Vaikutukset elinkeinoihin ja virkistyskäyttöön

Tuotiin esille, että hankkeen mahdolliset vaikutukset kalastus- ja matkailuelinkeinoihin sekä virkistyskäyttöön tulee huomioida nyt esitettyä paremmin.

Väylä

Röyttään tulevan väylän osalta huomautettiin, ettei arviointiohjelmasta käy ilmi, missä hankkeen suunnitteluvaiheessa mahdollinen tarve Röyttän väylän ruoppaamiseen tunnistetaan. Lisäksi tuotiin esille väylän mahdolliseen ruuhkautumiseen liittyen kysymys ns. liikenteen porrastamisesta väylällä. Todettiin, että Liikennevirastolla ei ole toistaiseksi suunnitelmia eikä rahoitusta satama-alueen eteläpuolisiin väylämuutoksiin.

Laivaliikenne

Tuotiin esille, että vaikutusten arvioinnissa tulisi arvioida, onko mahdollisen jakeluliikenteen myötä kasvavalla meriliikenteellä vaikutuksia laivaväyliin tai Röyttän satamaan.

Jääluokitus

Tuotiin esille, että arvioinnissa ei ole mainittu millainen jääluokitus ympäri vuoden liikennöivillä LNG-säiliöaluksilla tulisi olla. Kyseinen asia tulee kuitenkin huomioida arvioinnissa.

Luotsaus ja hinaus

Tuotiin esille, että LNG-säiliöalukset ovat luotsinkäyttövelvollisia aluksen koosta riippumatta. Tämä koskisi myös bunkrausaluksia. Todettiin, että pienten säiliöalusten luotsinkäyttövelvollisuutta koskien on tehty selvitys, jonka perusteella luotsauslakia on syytä muuttaa tältä osin. Todettiin, että arviointiohjelmassa ei ole mainittu tuodaanko LNG-säiliöalukset terminaalin satamaan saattohinauksessa, ja miten pitkältä matkaa ja missä olosuhteissa sekä onko tarkoitus harjoitella saattohinausta simulaattorissa eri osapuolten kesken. Toisessa lausunnossa tuotiin esille, että simulointeja on tehty käyttäen kolmea erilaista aluskokoa. Simuloinneissa on voitu todeta, että aluksen pituuden ollessa alle 220 m ruoppaukset ovat tarpeellisia ainoastaan satama-alueella. Lisäksi on

todettu, että LNG-alusten luotsauksessa tulee olla käytettävissä riittävä hinaajakalusto, aluskoko ja -tyyppi kohtaisesti. Tuulirajan LNG-alusten operoinnille on todettu olevan 10 m/s, jonka ylimenevillä tuulilla sisään-tuloa tai uloslähtöä ei voida toteuttaa turvallisesti.

Vaikutukset ilmanlaatuun

Tuotiin esille, että maakaasun käytöllä voidaan vähentää typenoksidien, hiukkasten, rikkidioksidin ja hiilidioksidin päästöjä, kun asiaa tarkastellaan alueen nykyisten toimintojen kannalta, mikä nähtiinkin erittäin positiivisena asiana. Lisäksi tuotiin esille, että mikäli esim. typenoksidien kuormitus alueella tulisi hankkeen myötä kasvamaan, niin miten siitä mahdollisesti aiheutuvia negatiivisia vaikutuksia tultaisiin estämään, kun huomioidaan esim. typenoksidien vaikutus alailmakehän otsonin muodostumiseen.

Turvallisuus

Lausunnoissa nousivat vahvasti esille eri turvallisuusnäkökohdat niin laiva- ja autoliikenteen kuin itse varastotoimintojenkin osalta. Esille nousivat mm. tuulivoimaloiden sijoittumien väylän läheisyyteen ja autoliikenteen kuljetusreitit sekä mahdolliset onnettomuuden aiheuttamat ympäristövaikutukset että jo olemassa olevien toimintojen aiheuttamat riskit itse terminaalitoiminnalle.

Maakuntakaava

Tuotiin esille, että hankealueella on vielä voimassa Länsi-Lapin seutukaava, jossa alue on osoitettu satama-alueeksi (LV 1702) ja teollisuusalueeksi (T 705). Alueelle on laadittu Länsi-Lapin maakuntakaava, joka vahvistuessaan kumoaa Länsi-Lapin seutukaavan. Länsi-Lapin maakuntakaava on hyväksytty Lapin liiton valtuustossa 26.11.2012 ja saatettu ympäristöministeriöön vahvistettavaksi vuoden 2013 alussa. Maakuntakaavassa alue on satama-alue (LS 1702) ja teollisuusalue (T 705). Aluetta koskee myös Seveso-vyöhykemerkitä (sev 2810).

Maisema

Todettiin, että hankkeen tiedoissa tulisi tuoda esille rakennettavan LNG-säiliön ulkoiset mitat. Säiliön korkeus vaikuttaa maisemakuvaan. Lisäksi kuvassa 9. tulisi osoittaa jo rakennettujen tuulivoimaloiden sijainti.

Arkeologinen kulttuuriperintö ja kulttuuriympäristö

Tuotiin esille, että ohjelman sivulla 30 todetaan virheellisesti, että Röytän entinen merivartioasema ympäristöineen kuuluisi RKY 2009-kohteisiin. Muuten annetuissa lausunnoissa ei ollut huomauttamista arkeologisen kulttuuriperinnön eikä rakennetun kulttuuriympäristön suojelun osalta.

Osallistuminen

Painotettiin, että alueen asukkaiden ja loma-asukkaiden kannalta on perusteltua tiedottaa heille hyvissä ajoin YVA-selostuksen valmistumisesta ja siitä kuulemisesta. Paikallisen asukkaiden osallistuminen ja sen merkitys hankesuunnittelussa on tarpeen analysoida ja kuvata YVA-selostuksessa.

Asioiden esittäminen arviointiohjelmassa

Pyydettiin, että kartat esitettäisiin selkeämpinä ja suuremmassa koossa erillisinä liitteinä. Lisäksi esitettyjen karttojen tulisi olla mahdollisuuksien mukaan keskenään mittakaavoiltaan yhteneviä.

Luvat

Kiinnitettiin huomiota hankkeen lupaprosesseihin ja lainsäädännöllisiin vaatimuksiin mm. lentoesteluvan, maakaasusetuksen ja väylämuutosten osalta. Kyseiset muistutukset yhteysviranomaisen on huomioinut tämän lausunnon kappaleessa: Hankkeen edellyttämät luvat.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma niistä selvityksistä ja arviointimenettelyistä, joiden pohjalta ympäristövaikutusten arviointiselostus tehdään. Seuraavassa ELY-keskus esittää näkemyksensä arviointiohjelmasta huomioiden mitä laissa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994) 9 §:ssä on yhteysviranomaisen lausunnosta säädetty ja mitä valtioneuvoston asetuksen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006) 9 §:ssä on säädetty esitettävän arviointiohjelmassa. Tarvittaessa ELY-keskus esittää arviointiohjelmaan tarkennuksia ja lisäyksiä, jotka tulee huomioida YVA-menettelyn ja arviointiselostuksen yhteydessä tai viimeistään lupahakemusten yhteydessä.

Hankekuvaus

Arviointiohjelmasta käy selkeästi esille millaisesta hankkeesta on kysymys, mihin hanke sijoittuu, ketkä ovat hankkeen takana ja mikä on hankkeen tarkoitus. Hankkeen tarkoituksen osalta asia on tuotu hyvin esille niin hankkeesta vastaavan näkökulmasta kuin alueellisesta ja valtakunnallisesta näkökulmasta tarkasteltuna huomioiden mm. huoltovarmuuden vahvistuminen ja kasvavan tuulivoimakapasiteetin vaatimukset varavoiman osalta. Myös hankkeen eri osiot, joista hanke koostuu on tuotu riittävällä tavalla esille. Erityisen hyvänä ELY-keskus pitää sitä, että hankkeen vaihtoehdoissa ei ole rajoitettu pelkästään ns. aloitusvaiheen toimintojen kuvaukseen. Esille onkin tuotu erillisenä hankevaihtoehtona myös varastokapasiteetin mahdollinen kasvattaminen jatkossa, mikäli maakaasun kulutus tulevaisuudessa kasvaa, sekä mah-

dolliset eri lastaus- ja käyttötavat mm. varaus junalastaukselle ja toimiminen laivojen tankkauspisteenä. Lisäksi hankkeen osalta on tuotu selkeästi esille niin alueellisesti kuin valtakunnallisestikin merkittäviä näkökohtia.

Hankkeen vaihtoehdot

Eri hankevaihtoehtoina tarkastellaan LNG-terminaaleja, joiden maksimi-varastokapasiteetit ja läpikulkevan kaasun määrä eroavat toisistaan sekä ns. 0-vaihtoehtoa, jolloin hanketta ei toteuteta. YVA-asetus edellyttääkin 9 §:n mukaan 0-vaihtoehdon tarkastelua, jollei tällainen vaihtoehto ole erityisestä syystä tarpeeton. Molemmat LNG-terminaali vaihtoehdot sisältävät Tornion Voiman maakaasua käyttävän voimalaitoksen kahdella eri sijoitusvaihtoehdolla. Hankevaihtoehtojen valintaa ELY-keskus pitää hyvinä, kun huomioidaan hankkeen tarkoitus ja sijainti. Mm. merkittävä osuus maakaasun loppukäytöstä tapahtuisi aivan terminaalin sijoituspaikan vieressä, missä se korvaisi käytössä olevan propanin. Eritoten tämä korostuisi vaihtoehto 1:n osalta. Toisena vaihtoehtona on tarkasteltu toimintojen kasvattamista kaasun mahdollisen kysynnän kasvun myötä. Näin ollen terminaali sijoittuisi alun alkaen yhden merkittävän käyttäjän yhteyteen ja jo olemassa olevalle satama-alueelle, jossa jo nykyisinkin käsitellään nestekaasua. Edellä mainitun perusteella ei muiden sijoituspaikkavaihtoehtojen tarkastelu ole ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ollutkaan hankkeen osalta tarpeellista.

Arvio suunnitteluvaiheesta ja toteuttamisaikataulusta

Arviointiohjelmassa on esitetty tiedot hankkeen suunnitteluvaiheesta ja arviot suunnittelu- ja toteuttamisaikatauluista sekä arvio arviointiselostuksen valmistumisajankohdasta. Itse ympäristövaikutusten arvioinnin osalta ELY-keskus pitää suunniteltua aikataulua hyvin haastavana eritoten arviointiselostuksen arvioidun jättämisaikankohdan osalta.

Tekniset tiedot sekä prosessi- ja laitoskuvaus

LNG-terminaalin osalta tekniset tiedot ja prosessikuvaus on tuotu riittäväällä tavalla esille arviointiohjelmavaiheen tarkastelua varten. Arviointiselostuksessa kyseisiä tietoja tulee kuitenkin tarkentaa yksityiskohtaisemmalla, juuri kyseistä terminaalia koskevalla laitoskuvauksella. Erityisesti arviointiselostuksessa tulee kiinnittää nyt esitettyä enemmän huomiota uuteen voimalaitokseen, eri lastaus-/purkupaikkoihin ja Tornion tehtaille meneviin putkilinjoihin.

Tiedot hankkeen edellyttämistä luvista

Hankkeen edellyttämät luvat ovat pääsääntöisesti esitetty selkeästi arviointiohjelmassa. ELY-keskus kuitenkin esittää kyseiseen kohtaan tarkennuksia mm. annettujen lausuntojen pohjalta. Kyseiset tarkennukset on esitetty edellä tämän lausunnon kappaleessa: Hankkeen edellyttämät luvat.

Liittyminen muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin

Arviointiohjelmassa on tuotu esille keskeisimmät hankkeet, joihin suunnitellulla hankkeella on vaikutuksia tai jotka aiheuttavat vaikutuksia suunniteltuun hankkeeseen. Kyseisiä hankkeita ovat alueen eri tuuli-voimapuistohankkeet ja Röyttän satamaan johtavaan väylään kohdistuvat hankkeet. Kuten arviointiohjelmassa ja tässäkin lausunnossa on mainittu, niin itse LNG-terminaalihanke voi edellyttää mm. kyseisen väylän leventämistä. ELY-keskuksen mielestä arviointiohjelmassa onkin osattu hyvin tunnistaa kyseiset hankkeet ja kun vielä huomioidaan mm. mielipiteessä esille nostettu ruoppausten mahdollinen yhteensovittaminen tulvaruoppausten kanssa, niin ELY-keskuksella ei ole asian osalta lisättävää.

Sitä vastoin arviointiohjelmassa on käsitelty valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita varsin suppeasti. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vaikutukset kyseessä olevaan hankkeeseen tulee tarkastella ja tunnistaa laajemmin sekä esittää miten valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita edistetään kyseessä olevalla hankkeella. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulee ottaa ns. yhdeksi suunnittelun lähtökohdaksi ja todentaa kuinka niitä edistetään kyseessä olevalla hankkeella. Kappaleessa 6.1.1 puhutaan valtioneuvoston päätöksestä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamiseksi 13.11.2008. Tähdellimpi tieto olisi kuitenkin tarkistettujen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden voimaantulopäivä, joka on 1.3.2009.

Lisäksi arviointiselostuksessa tulee huomioida Lapin energia- ja teollisuusstrategiat sekä Lapin maakuntasuunnitelma, jotka kaikki tähtäävät alueen pitkäaikaiseen kehittämiseen aina vuoteen 2030 asti. Eli arviointiselostuksessa on tuotava esille hankkeen kyseisiä strategioita tukevat tai haittaavat asiat.

Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Arviointiohjelmassa ei ole selkeästi tuotu esille YVA-menettelyn ja maankäyttö- ja rakennuslain perusteella kaavoituksessa vaadittavan vaikutusten arvioinnin ja osallistumista koskevien säännösten yhteensovittamista. Arviointiohjelmassa on käsitelty alueen kaavallinen tilanne maakunta-, yleis- ja asemakaavatasolla. Alueella voimassa olevien kaavojen suhde hankkeeseen tulee sitä vastoin arvioida, jotta voidaan saada selkeä kuva alueen kaavojen riittävydestä hankkeen toteuttamiseksi tai niiden mahdollisista muuttamistarpeista.

Ympäristön nykytila ja ympäristövaikutusten arviointi

Seuraavassa ELY-keskus esittää näkemyksensä mm. arviointiohjelmassa esitetystä ympäristön nykytilan kuvauksesta, ympäristöön kohdistuvien vaikutusten tunnistamisesta ja rajaamisesta sekä vaikutusten

tunnistamiseen käytettävistä menetelmistä. ELY-keskuksen mukaan arviointiohjelmassa on osattu tuoda esille pääosiltaan ne tärkeimmät ympäristöön vaikuttavat tekijät, jotka selvitysvaiheessa tulee arvioida. Arviointiohjelman mukaan vaikutusten arviointi käsittää sekä rakentamisen että käytönaikaiset vaikutukset ja arviointityössä tullaan painottamaan vaikutuksia, jotka kohdistuvat mm. ihmisten elinoloihin, vesistöihin sekä laiva- ja tieliikenteeseen. Hankkeen vaikutuksia verrataan muihin hankevaihtoehtoihin ja nykytilaan. Arviointimenettelystä saatavien tulosten perusteella arvioidaan ympäristövaikutusten vähentämiseksi tehtäviä toimenpiteitä sekä laaditaan suunnitelma haittojen vähentämiseksi. Vaikutusten arvioimiseksi tehtävien menetelmien osalta tulee kuitenkin tehdä tarkennuksia. Arviointiselostuksesta on käytävä esille miten arvioinnit on tehty, mihin menetelmiin ne perustuvat, kuka ne on tehnyt ja mikä on arvioinnin tehneen henkilön pätevyys. Arvioinnissa on myös huomioitava mahdolliset epävarmuustekijät, kuten arviointiohjelmassa onkin esitetty tehtävän lähtötietojen, rakentamiskorjausvaihtoehtojen ja vaikutusten arvioinnin osalta sekä tuotava esille näiden merkittävyys.

Ympäristön nykytilan kuvaus

Arviointiohjelmassa on esitetty varsin selkeä kuvaus hankkeen arvioidun vaikutusalueen nykytilasta jo olemassa olevan tiedon perusteella. Esim. arviointiohjelmassa esitetty vesiympäristön kasvillisuutta ja eläimistöä koskeva nykytilan kuvaus perustuu alueella aiemmin tehtyihin selvityksiin ja tarkkailuihin ja sitä voidaan pitää riittävänä. Nykytilan kuvauksessa on huomioitu mm. alueen nykyinen maankäyttö, lähimmät häiriintyvät-, pohjavesi- ja suojelukohteet, kuten linnustoalueet. ELY-keskus pitääkin nykytilan kuvausta riittävänä lausunnoissa esitetty ja alla oleva tarkennus huomioiden.

Pintavesien nykytilaa koskevassa osassa (6.8) luonnehditaan yleisesti hankealueen rannikkovesien ominaispiirteitä ja vesialuetta kuormittavia tekijöitä, mutta varsinainen nykytilan kuvaus puuttuu. Tämä puute tulee korjata ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa.

Vaikutukset luonnonoloihin

Kuten arviointiohjelmassa käy esille, hankealue sijoittuu satama- / teollisuusalueelle, jossa ei esiinny niin sanottua luonnonympäristöä. Arviointiohjelmassa onkin tuotu selkeästi esille, että hankkeen luonnonympäristöön kohdistuvat vaikutukset syntyvät pääosin vesistövaikutusten kautta, kun hankealueella tehdään vesistötäyttöjä ja ruoppauksia rakennusaikana. Täyttöjä ennen täytettävä vesialue suljetaan pengerryksin, minkä johdosta vesistövaikutusten arvioidaan jäävän vähäisiksi.

Arviointiohjelman mukaan luontovaikutusten arvioinnissa ei tehdä uusia maast selvityksiä, mitä ELY-keskus pitääkin pääosiltaan perusteltuna. Outokummun teollisuusalueen ympäriltä on Puuska 1 ja 2 tuulipuisto- hankkeiden aikana sekä Rajakiirin tuulipuistohankkeiden yhteydessä

tehty linnustoselvityksiä ja vesialueen kasvillisuus selvityksiä viimeisten viiden vuoden aikana runsaasti, joten uusien luontoselvitysten tekemiseen maastossa ei ole tarvetta hanketyyppi ja sijoituspaikka huomioon ottaen siltä osin, kun jo tehtyjä tutkimuksia pystytään hyödyntämään.

Pinta- ja pohjavedet

Arviointiohjelman mukaan vesistötyön ja ruoppauksen vesistövaikutusarvio tehdään olemassa olevan ja hankkeessa tuotettavan tiedon perusteella asiantuntija-arviona. Arvioinnissa käytetään mm. alueella tehtyjä vesistö- ja pohjaeläintarkkailuraportteja sekä hankkeen aikana tehtävän sedimenttitutkimuksen tuloksia (mikäli jääolosuhteet sallivat näytteenoton), joista ilmenee ruopattavien massojen laatu. Arviointiohjelmassa esitettyä suunnitelmaa pintavesiin kohdistuvien vaikutusten selvittämisestä voidaan pitää pääosiltaan riittävänä. ELY-keskus kuitenkin katsoo, että esitetyt sedimenttitutkimukset tulee tehdä. Mikäli sedimenttitutkimuksia ei pystytä tekemään olosuhteiden johdosta nyt, niin arviointiselostuksesta on vähintään käytävä ilmi miten ja milloin tutkimukset (tutkimussuunnitelma) tehdään ja arvioitava vaikutuksia jo olemassa olevan tiedon perusteella.

Lisäksi mikäli nyt tai hankkeen suunnittelun edetessä käy esille, että voimalaitoksessa tai voimalaitos- ja terminaali alueella muodostuu jäte-, prosessi-, jäähdytys- tai hulevesiä, joita johdetaan suoraan vesistöön tai olemassa olevan/uuden verkoston kautta vesistöön tai ulkopuoliselle puhdistamolle johdettavaksi, tulee näiden vesien määrät ja ominaisuudet sekä mahdolliset vesistövaikutukset tarvittaessa arvioida tämän menettelyn tai viimeistään lupakäsittelyn yhteydessä.

Lähin luokiteltu pohjavesialue on Kyläjoenkangas noin 10 kilometrin päässä hankealueesta, joten pohjavesien osalta ei ELY-keskuksella ole huomautettavaa.

Kalasto

Kalastovaikutusten arviointi osana luonnonoloihin kohdistuvien vaikutusten arviointia ei ole ELY-keskuksen mukaan sitä vastoin riittävä. Nyt esitettyä onkin arviointiselostusta varten täydennettävä kalasto- ja kalastusvaikutuksista tehtävällä tarkemmalla arviolla. Täydennyksen ELY-keskus on katsonut tarpeelliseksi, koska hanke sijaitsee valtakunnallisesti merkittävän ja Itämeren tärkeimmän vaelluskalajoen Tornionjoen suualueen läheisyydessä. Hankkeen ympäristövaikutusten lähitarkastelualueella (2-5 km) sijaitsee

1) lailla n:o 722/2010 voimaan saatetussa Suomen ja Ruotsin välisessä rajajokisopimuksessa säädettyjä rauhoituspiirejä, joissa lohen kulkua ei saa estää

2) ammattikalastajien vakiintuneita rysäkalastuspaikkoja

3) ahvenen, hauen ja siian syönnösalueita.

Arviointia onkin täydennettävä siten, että se selvittää terminaalihankkeen rakennus- ja toiminnanaikaiset vaikutukset

1) lohen kulkuun vaikutusalueen rauhoituspiireissä

2) lohen ja meritaimenen kutu- ja vaelluspoikasvaellukseen vaikutusalueella Tornionjoen suistossa

3) ammattikalastajien rysäkalastukseen Kuusiluodonselällä Koivuluodon-Sassin-Kuusiluodon länsipuolella

4) ammattikalastajien talvikalastukseen vaikutusalueella

5) ahvenen, hauen ja siian syönnösalueiden määrään ja laatuun

sekä ottaa huomioon terminaalihankkeen ja alueen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset edellä mainittuihin kalastoa ja kalastusta koskeviin seikkoihin.

Linnusto

Linnustovaikutuksia arvioitaessa tulee mm. selvittää ja tuoda esille LNG-terminaalin rakennusaikaiset vaikutukset (samentuminen, melu) linnuston ruokailuun läheisellä merialueella sekä käytön aikaiset vaikutukset mm. soihdutuksen ja melun osalta lintujen ruokailulentoihin ja muuttolintujen muuttoreitteihin mm. Niemenjuovan ja Alkunkarinlahden linnustoalueille.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin, elinkeinoin ja virkistyskäyttöön

Kuten arviointiohjelmassakin on mainittu, niin ihmisiin kohdistuvat vaikutukset kytkeytyvät muihin arviointiosioihin, joissa käsiteltävät vaikutukset ovat yhteydessä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Samankaltainen yhteneväisyys on myös elinkeinoin kohdistuvien vaikutusten osalta. ELY-keskus katsookin, että kyseiset asiat on tarkasteltu riittävällä tavalla arviointiohjelmassa, kun arvioinnissa otetaan huomioon myös seuraavat asiat.

ELY-keskus on edellyttänyt kalastovaikutusten nyt esitettyä tarkempaa selvittämistä ja tätä kautta myös kalastuselinkeinoon kohdistuvat vaikutukset voivat tulla tarkemmin selvitettäväksi arvioinnin yhteydessä. Sama pätee myös muihin arvioinnissa esille tuleviin vastaavanlaisiin tapauksiin.

Veneily ja kalastus on mainittu tärkeinä merialueen virkistyskäyttömuotoina. Arviointiselostuksessa tulee selvittää riittävällä tavalla LNG-terminaalin vaikutukset veneilyyn ja kalastukseen mahdollisesti turvalli-

suuden vaatimien rajoitus- ja kieltoalueiden laajenemiseen nähden. Myös rakennusaikaiset ja laitoksen käytön aikaiset vaikutukset yhdessä lisääntyvän laivaliikenteen ja muiden hankkeiden kuten Rajakiirin merituulipuistohankkeen kanssa tulee selvittää mm. veneväyliin kohdistuvina väylämerkinnän muutoksina.

Mahdollisten poikkeustilanteiden mm. onnettomuuksien vaikutus merialueen virkistyskäytön ja loma-asutuksen (Prännärinniemi, Koivuluoto) turvallisuus- ja terveysvaikutuksiin tulee selvittää riittäväällä tavalla. Onnettomuustilanteisiin varautuminen tulisi selostaa riittäväällä tavalla.

Vaikutukset ilmastoon ja ilmanlaatuun

Arviointiohjelman mukaan hankkeen vaikutukset ilmastoon arvioidaan energiatehokkuuden kautta verraten nykyistä propaanin käyttöä ja tulevaa maakaasun käyttöä toisiinsa. Ilmanlaatuvaikutukset tehdään liikennemäärien perusteella. Arviointiohjelmassa on myös mm. mainittu, että maakaasun käyttäminen energianlähteenä parantaisi Tornion tehtaiden typenoksidipäästöjen hallittavuutta ja vähentäisi hiilidioksidipäästöjä 10-30 % verrattuna esim. propaanin ja kevyen polttoöljyn käyttöön.

Kyseisten vaikutusten osalta ELY-keskus haluaa kuitenkin tarkentaa esitettyä arviointia ja katsoo, että ilmastoon ja ilmanlaatuun kohdistuvien vaikutusten osalta tulee arvioinnissa käydä selkeästi esille arvio maakaasun käytön vaikutuksista Röyttän alueen merkittävimpiin tiedettyihin päästöihin eritoten typenoksideihin. Arvioinnissa on otettava huomioon uusi voimalaitos sekä mahdollisesti lisääntyvä laivaliikenne. Arvioinnissa on huomioitava vähintään alueen seuraavien laitosten aiheuttamat yhteiset päästöt Röyttän alueelta: Outokumpu Stainless Oy ja Outokumpu Chrome Oy aputoimintoihin, Tornion Voima Oy:n nykyinen voimalaitos ja Outokumpu Shipping Oy:n satamatoiminnot. Arviointi on myös tehtävä käyttäen Outokumpu Stainless Oy:n ja Outokumpu Chrome Oy:n ympäristöluvan mahdollistamia suurimpia päästömääriä. Lisäksi arvioinnista on käytävä esille karkea arvio terminaalitoiminnan (mm. lastaukset) mahdollisista maakaasupäästöistä sekä arvio soihduksen tarpeesta. Kyseiset arviot ovat ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tehtävä, koska Röyttän alue on merkittävin alueen kuormittaja ja tarkasteltaessa ilmaan johdettavien päästöjen vaikutuksia, tarkastellaan aina eri päästölähteiden yhteisvaikutuksia alueen ilmanlaatuun. Lisäksi kyseessä on uusi toiminta alueella, jolloin on syytä huomioida jo olemassa olevat toiminnot mahdollisimman kokonaisvaltaisesti, vaikka oletettavat vaikutukset olisivatkin vähäisiä tai positiivisia. Voimalaitoksen osalta on tuotava myös esille arvio laitoksen vuotuisesta käyttöajasta sekä laitoksen ilmaan johdettaville päästöille todennäköisesti annettavat raja-arvot.

Vaikutukset maisemaan

Arviointiselostuksesta on käytävä selkeästi ilmi eri rakenteiden ja rakennusten ulkoiset mitat. Eritoten tämä tulee huomioida maisematarkasteluja tehtäessä. Maisematarkastelujen yhteydessä tulee myös huomioida jo olevassa olevat alueen toiminnot, sekä mahdollisuuksien mukaan jo tiedossa olevat tulevat toiminnot, kuten uudet tuulivoimalat.

Vaikutukset liikenteeseen

Liikennejärjestelmien osalta ELY-keskus toteaa, ettei sillä ole tällä hetkellä suunnitelmia maantien 922 parantamiseksi. Hankkeen osalta ELY-keskus toteaa, että arviointimenettelyn yhteydessä tulisi tarkastella lisääntyneen tieliikenteen turvallisuutta maantiellä 922 erityisesti vaihtoehdon VE2 toteutuksen yhteydessä. Myös terästehtaan varatiejärjestelyt tulisi huomioida tarkastelussa. Tehtaan toimintoja on lähellä tehdasaluetta molemmiin puolin maantietä, mikä lisää liikenneturvallisuusriskiä. Lähellä terästehdasta maantiellä 922 on puolipuumilla varustettu tasoristeys. Arviointimenettelyn yhteydessä olisi hyvä arvioida tasoristeysliikenneturvallisuusriskit ja miettiä riskien vähentämiskeinoja.

Arviointiselostuksessa on mainittu, että Torniossa nesteytetty maakaasu eli LNG kuljetetaan lastaustermiinalista säiliöautoilla tai junilla Pohjois-Suomen ja Pohjois-Ruotsin asiakastermiinaihin ja kulutuskohteisiin. Arviointiselostuksessa on kuvattava rekkaliikenteen lisäys nykyiseen liikenteeseen verrattuna. Liikenteen lisäys on hyvä kuvata lisääntyneenä rekka-autojen määränä. Samankaltainen arviointi tulee tehdä myös laivaliikenteen osalta, huomioiden terminaalien toimiminen myös laivojen tankkauspaikkana.

Meluvaikutukset

Arviointiohjelmassa on esitetty, että liikenteestä, soihdusta ja tankkauksesta syntyvä yhteismelu ja sen vaikutusalue arvioidaan. Arvioinnissa otetaan huomioon myös hankealueen läheisyydessä olevat nykyiset melun lähteet. ELY-keskus pitää esitettyä riittävänä, mutta tarkentaa, että meluarvioinnissa tulee huomioida Tornion terästehdasalueen ympäristömeluselvitys ja meluntorjuntasuunnitelma, joita jo tässä arviointiohjelmassakin on hyödynnetty, sekä Röyttän alueen tuulivoimaloiden mahdolliset meluselvitykset. Edellistä ELY-keskus velvoittaa, koska terästehdasalueen meluvaikutukset ovat lähtöisin jo nyt useasta eri kohteesta, minkä vuoksi kustannuksiltaan ja vaikutuksiltaan tehokas pitkän tähtäimen meluntorjunta edellyttää koko alueen melunlähteiden ja niiden vaikutusten yhteisarviointia.

Yhteisvaikutukset

Arviointiohjelmassa on todettu, että yhteisvaikutusten osalta arviointiselostuksessa otetaan huomioon alueen tuulivoimahankkeet käyttäen

hyväksi jo olemassa olevia selvityksiä. Tämän lisäksi ELY-keskus edellyttää, että yhteisvaikutusten osalta arvioidaan mahdollisimman hyvin Röyttään johtavan väylän mahdollisesta leventämisestä tai syventämisestä aiheutuvat vaikutukset jo olemassa olevan tai hankkeen etenemisen yhteydessä saatavan tiedon perusteella. Kyseistä asiaa ELY-keskus edellyttää, koska jo nyt on tiedossa väylälle tehtäviä varsinaisen hankkeen tarkastelualueen ulkopuolisia ruoppauksia, joita joudutaan tekemään tämän hankkeen johdosta. Tämä ei tarkoita varsinaisen arvioinnin täysimittaista ulottamista nyt esitetyn tarkastelualueen ulkopuolelle (varsinaiselle väylälle), vaan jo tiedossa olevien tai selostusvaiheessa esille tulevien selkeästi vaikutuksia aiheuttavien asioiden huomioimista, kuten jo tiedossa olevien ruopattavien alueiden tunnistamista. Lisäksi ELY-keskus toteaa, että arviointiohjelmassa esitettyä yhteisvaikutusten tarkastelua tulee täydentää mm. laivaliikenteen turvallisuuden liittyvien asioiden osalta, mihin lausunnoissakin oli kiinnitetty huomiota sekä tässä lausunnossa jo aikaisemmin mainittujen kalasto- ja linnustovaikutusten osalta.

Onnettomuudet

Arviointiohjelman kappaleen 3.5 mukaan hankkeessa tehdään riskianalyseja usealla eri menetelmällä turvallisuus-, onnettomuus- ja ympäristöriskien tunnistamiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Onnettomuusriskejä tullaan arvioimaan yhdessä Tukesin kanssa.

Arviointiohjelmassa esitetyn lisäksi arviointiselostuksessa tulee selvittää mahdollisten laiva-, säiliöauto- tai putkilinjaonnettomuuksien riskitekijät niin ihmisille kuin ympäristölle mikäli näin ei ole jo aiottukin tehdä. Eli tarkastelu tulee tässä tapauksessa ulottaa varsinaisen laitosalueen ulkopuolelle koskemaan koko hanke- / lähitarkastelualueetta. Maantiekuljetusten osalta tarkastelussa on tuotava esille kuljetusten vaarallisuus tai vaarattomuus onnettomuustilanteessa taajama-alueilla.

Toiminnan lopettamisen vaikutukset

Arviointiohjelmassa ei ole esitetty arvioitavan toiminnan lopettamisen vaikutuksia. Kyseiset vaikutukset tulee kuitenkin arvioida yleispiirteisesti arviointiselostuksessa.

Vaikutusalueen rajaus

Arviointiohjelmassa on tuotu riittävällä tavalla esille mitkä ovat hankkeen ympäristövaikutusten tarkastelualueet. Eli alueet, joilla ympäristövaikutuksia selvitetään ja arvioidaan. Lisäksi on selkeästi mainittu, että mahdollisen väylän leventämisestä aiheutuvat vaikutukset jätetään nyt tehtävän tarkastelun ulkopuolelle (katso kohta: yhteisvaikutukset). Arviointiselostuksessa on kuitenkin tuotava tarkastelu- ja vaikutusalueet vaikutus-tyypikohtaisesti esille esim. erillisillä karttaliitteillä, jotka kattavat koko

vaikutusalueen. Tarkastelualueissa on myös huomioitava molemmat voimalaitoksen mahdolliset sijoituspaikat yhtäläisesti.

Vaihtoehtojen vertailu ja vaikutusten merkittävyyden arviointi

Arviointiohjelman mukaan eri vaihtoehtojen vertailumenettelynä käytetään niin sanottua erittelevää menetelmää, jolloin korostetaan eri arvolähtökohdista lähtevää päätöksentekoa. ELY-keskuksen mielestä käytettävän menetelmän kuvausta tulee avata arviointiselostuksessa siten että kuka tahansa ymmärtää millaista vertailumenetelmää käytetään. Toisin sanoen menetelmän osalta tulee avata ne arvolähtökohdat jotka ovat vertailun perustana. Kunkin vertailtavan vaihtoehdon tai osalueen kohdalla verrataan tarkasteltavaa vaihtoehtoa sekä nykytilanteeseen että muihin vaihtoehtoihin, mitä ELY-keskus pitää erittäin hyvänä asiana. Vertailutaulukossa ei myöskään nosteta yksittäistä kohdetta esille, vaan vertailu perustuu vaihtoehdon aiheuttamien vaikutusten koosteeseen. Se, että vaikutukset tullaan esittämään havainnollisesti värikoodein on erittäin positiivista, mutta samalla tulee myös avata eri värikoodien merkitys, eli mitä tarkoittaa, jos vaihtoehdolla on esim. runsaasti myönteisiä vaikutuksia. Eli kokonaisuudessaan vaihtoehtojen vertailu tulee esittää siten, että esim. ympäristöasioihin liiemmin perehtymättömän on mahdollista käsittää mm. eri vaihtoehtojen merkittävimpien ympäristövaikutusten erot sen lisäksi, että vaihtoehtojen vertailussa esitetään arvio hankkeen ja sen vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuudesta. Vastaavanlaisesti yksittäisen vaikutuksen merkittävyyden arvioinnissa tulee merkittävyys avata sanalliseen muotoon sen lisäksi, että käytetään esitettyä viisiasteista luokittelua.

Haitallisten vaikutusten lieventäminen ja vaikutusten seuranta

Arviointiohjelmassa on mainittu, että arviointiselostuksessa esitetään tarpeellisessa määrin ehdotukset toimiksi, joilla ehkäistään ja rajoitetaan haitallisia ympäristövaikutuksia. ELY-keskuksen mukaan jo arviointiohjelmassa olisi tullut esittää ne periaatteelliset haittojen lieventämiskeinot, jotka jo tiedetään, kuten esim. vesialueen täytön osalta onkin osaltaan esitetty.

Arviointiohjelmassa on esitetty, että arviointityön aikana selvitetään, onko alueella kohteita, joihin kohdistuu merkittäviä vaikutuksia tai vaikutusten arviointiin liittyy oleellisia epävarmuustekijöitä. Jos seuranta katsotaan näiden osalta tarpeelliseksi, niin arviointiselostuksessa esitetään ehdotus seurannan sisällöksi. ELY-keskuksen mukaan tässä kohdassa olisi pitänyt jo tuoda esille mahdollisia vaikutuksia, joiden osalta seuranta todennäköisesti katsotaan tarpeelliseksi. Kyseinen menettely olisi voitu tehdä jo olemassa olevien terminaalien tietojen perusteella. Kyseinen asia tulisikin mahdollisuuksien mukaan huomioida arviointiselostuksessa. Lisäksi ELY-keskus toteaa, että arviointiselostuksessa tulee tuoda esille varautuminen todettuihin onnettomuustilanteisiin.

Raportointi

ELY-keskuksen mielestä arviointiohjelma on tarkoitukseensa nähden selkeä ja tekstisisällön eteneminen on johdonmukaista. Asiat on hyvin jäsennelty ja asioiden pääkohdat käyvät tekstistä esille.

Arviointimenettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen

Ympäristövaikutusten arviointimenettely on esitetty hyvin arviointiohjelmassa. Arviointiohjelmasta käy johdonmukaisesti esille menettelyn eteneminen ja sen eri vaiheet. Arviointiohjelmassa on esitetty miten hankkeesta tiedotetaan sekä kuinka YVA-menettelyn etenemistä seurataan tiedonkulun ja vuorovaikutuksen varmistamiseksi. Sidosryhmätyöskentelyn osalta arviointiohjelmassa olisi voinut tuoda esille pidetyt ohjausryhmän kokoukset ja niissä keskeisesti esille nousseet asiat. Arviointiohjelmaan olisi voitu jo liittää myös alueen asukkaille lähetettävä tiedotuskirje. Paikallisen osallistumisen ja sen merkityksen huomioiminen onkin kuvattava nyt esitettyä paremmin arviointiselostuksen yhteydessä.

Kansainvälinen menettely

Tässä YVA-menettelyssä sovelletaan kansainvälistä menettelyä YVA-lain 14 §, 15 § ja 22 § mukaisesti, koska Ruotsi on ilmoittanut halunsa osallistua menettelyyn. Näin ollen arviointimenettelyssä on otettava huomioon mitä valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevassa yleissopimuksessa (Espoon sopimuksessa) ja Suomi - Ruotsi kahdenvälisessä sopimuksessa YVA-menettelystä on sovittu.

Hankkeesta vastaavan on siten huolehdittava, että arviointiselostuksessa huomioidaan Ruotsin 13.2.2013 päivätyssä lausunnossa esiin tuomat asiat ja että arviointiselostuksesta laaditaan tarvittavat käännökset ruotsin kielelle. Ympäristöministeriö huolehtii Espoon sopimukseen liittyvistä ilmoitus- ja neuvottelutehtävistä ja mm. varaa Ruotsille mahdollisuuden lausua arviointiselostuksesta.

Johtopäätökset

LNG-terminaalin rakentamista koskevan hankkeen arviointiohjelmassa on riittävällä tarkkuudella huomioitu YVA-asetuksen 9 §:n mukaiset asiat. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan esitetty arviointiohjelma mahdollistaa YVA-menettelyn johdonmukaisen etenemisen, kun tehtävissä arvioinneissa ja arviointiselostuksessa huomioidaan yhteysviranomaisen ja muiden tahojen tässä vaiheessa antamat lausunnot. Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhteistä huomioita ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä edistää kansalaisten tiedoksisaantia ja osallistumismahdollisuuksia, mikä ELY-keskuksen näkemyksen mukaan on toteutunut nyt esitetyn arviointiohjelman osalta.

5. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto ja arviointiohjelma ovat nähtävillä koko arviointimenettelyn ajan ELY-keskuksessa, Tornion kaupunginkanslian kirjaamossa sekä internetissä www.ely-keskus.fi/lappi hakupolkuna Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi YVA ja SOVA > Viireillä olevat YVA-menettelyt > Energian ja aineiden siirto sekä varastointi > LNG-terminaali, Outokumpu Stainless Oy, Tornio. Lisäksi lausuntoon voi tutustua Tornion kaupunginkirjastossa. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään hankkeesta vastaavalle sekä tiedoksi lausuntopyynnön saaneille ja mielipiteiden esittäjille.

Tämän lausunnon valmisteluun ovat ELY-keskuksessa osallistuneet Pekka Herva (luonnonsuojeluyksikkö), Annukka Puro-Tahvanainen (seuranta- ja vesienhoitoyksikkö), Anu Rautiala (seuranta- ja vesienhoitoyksikkö, pohjavesiasiat), Jani Hiltunen (alueidenkäyttöyksikkö), Eira Järviluoma (liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue) ja Pekka Keränen (maaseutu- ja energia -yksikkö, kalatalouspalvelut)

Ympäristönsuojeluyksikön päällikkö Tiina Kämäräinen

Ylitarkastaja Juha-Pekka Hämäläinen

Suoritemaksu 5140 €

Maksun määräytyminen

Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) perusteella annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1538/2011) [muutos (210/2012)] elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen maksullisista suoritteista vuonna 2012 esitetyn maksutaulukon mukaisesti.

Liitteet Maksua koskeva muutoksenhaku (vain hankkeesta vastaavalle)
Annetut lausunnot (25 kpl) ja mielipiteet (1 kpl)

Tiedoksi Työ- ja elinkeinoministeriö
Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus
Outokumpu Stainless Oy, Terästie, 95490 Tornio
Lausuntopyynnön saaneet ja mielipiteen esittäneet